

Asia: VN/12646/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Utlåtande om förslaget till ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (Diarienummer VN/12646/2020)

Bakgrund

I propositionen föreslås att studerande från tredje land ska få uppehållstillstånd för hela utförandet av examen, att uppehållstillståndet för högskolestuderande ska ändras från tillfälligt till kontinuerligt, att tillståndet för sökande av arbete ska förlängas, att det ska stiftas om ett nationellt uppehållstillstånd för studerande, att alla tillstånd gällande praktik och forskning ska samlas i samma lag och att regleringen gällande rätten att arbeta ska förnyas och klargöras. (Ur Propositionens huvudsakliga innehåll).

Målsättningar

Syftet enligt premiärminister Sanna Marins regeringsprogram är att göra det lättare för utländska forskare, studerande och personer som avlagt högskoleexamen i Finland samt deras familjer att stanna i landet genom att tillståndspraxis förnyas, uppehållstillståndsprocesserna görs smidigare och växelverkan mellan högskolorna och arbetslivet stärks. De studerande ska beviljas uppehållstillstånd för hela den tid de avlägger examen och efter det att de har utexaminerats ska det förlängas till två år. (Ur Propositionens huvudsakliga innehåll).

Utlåtande

I lagförslaget föreslås att en tredjelandsmedborgare beviljas det första uppehållstillståndet för studier direkt för hela den tid avläggandet av examen eller studierna varar, varvid uppehållstillståndet inte behöver förlängas med jämna mellanrum. Lagändringen kommer att underlätta studerandenas tillvaro då de inte varje år behöver förnya uppehållstillståndet, något som också krävt insatser av högskolorna. Vi undgår också (i vissa fall) oskäligt långa behandlingstider, som kunnat påverka studerandenas status i relation till terminsavgiften. Uppföljningen av försörjningsförutsättningarna kommer dock att kräva en insats från högskolorna. Det är därför önskvärt att i uppföljningen tas det akademiska årets deadlines i beaktande så att VIRTÅ och KOSKI (s. 14, punkt 2.4) kan användas till fullo och det administrativa arbetet vid högskolorna minimeras. Som exempel kan ges stipendiaterna som i Åbo Akademi fall behöver uppfylla studiepoängskravet för att säkra stipendiet för det andra året. Studerandena har med det nuvarande systemet, behövt ansöka om förlängning av uppehållstillståndet vanligtvis i april/maj då alla kurser ännu inte varit genomförda och studiepoängen överförda. Detta har sysselsatt både den centrala administrationen och fakultetskanslierna.

I lagförslaget föreslås också att giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas efter studierna för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet förlängs och att användningen av uppehållstillståndet görs mer flexibel. I Tutkijat opiskelijat HE-luonnos verkar det vara underförstått att studerande från tredjeländer redan under studietiden får jobb inom de branscher de studerar till – det ska noteras att för många är detta inte fallet. Enligt den feedback som vi fått från våra studerande har uppehållstillståndets giltighet efter studierna också berott på när man utexaminerats och har i regeln varit i vissa fall kort med tanke på att de flesta tredjelandsmedborgare inte hunnit bygga egna nätverk under studietiden. Ett kontinuerligt tillstånd med förlängd giltighetstid är med andra ord välkommet.

Specifika synpunkter

Enligt lagförslagens 7 §, om beviljande av uppehållstillstånd för studier, beviljas en tredjelandsmedborgare uppehållstillstånd om hen har blivit antagen till en högskola OCH betalat högskolans avgifter. I den nuvarande lagen är texten den samma. I praktiken har vi vid Åbo Akademi instruerat studerandena att inte betala terminsavgiften före de har fått uppehållstillståndet – om inte migrationsmyndigheterna krävt det. Studerandena har dock också instruerats om att se till att de kan bevisa att de har ekonomiska resurser att betala terminsavgiften på samma sätt som de ska bevisa att de har ekonomiska resurser som täcker levnadskostnaderna för det första året. Detta har gjorts i.o.m. att redan före Corona har vi haft fall där uppehållstillståndsprocessen dröjer till oktober och även november/december, medan vår rekommendation är att studerande inte inleder sina studier senare än slutet av september/början av oktober. Detta för att vi ska kunna garantera att kurserna kan erbjudas så att den studerande har fortsättningsvis möjligheten att utexamineras inom de rekommenderade 2 år. I de fall vi behöver betala terminsavgiften tillbaka orsakar det en del administrativt arbete, men också kostnader för den studeranden i.o.m. att hen står för alla bankkostnader som återbetalningen medför. Det skulle därför vara önskvärt att kravet om högskolans avgifter skulle uttryckas som "tryggade" (på samma sätt som med levnadskostnaderna) i stället för kravet att vara betalda.

Ett ytterligare krav för att uppehållstillstånd ska beviljas är att tredjelandsmedborgarna har en försäkring som täcker sjukvårdskostnaderna. Enligt lagförslaget, om den beräknade studietiden är minst två år ska det räcka med att försäkringen täcker läkemedelskostnaderna. Ur lagförslaget framkommer det dock inte om försäkringen måste vara betald för 2 år vid ansökan om

uppehållstillstånd eller om det andra årets försäkring följs upp tillsammans med försörjningsförutsättningarna. Det senare skulle högst antagligen vara tydligare för studerandena.

Enligt lagförslagets 13 § om anteckningarna i uppehållstillståndskortet ska i uppehållstillståndskortet antecknas "forskare", "studerande", "praktikant" eller "volontär" beroende på enligt vilken grund uppehållstillståndet beviljas och om uppehållstillstånd beviljas med stöd av 6 a eller 7 a §, ska dessutom anteckningen "no mobility" göras i uppehållstillståndskortet. Vidare enligt förslaget, om forskaren eller studeranden kommer till en medlemsstat inom ramen för ett unionsprogram eller multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller ett avtal mellan två eller flera erkända högskolor, ska en anteckning om programmet eller avtalet göras i uppehållstillståndskortet. Om forskare nämns att i uppehållstillståndet ska antecknas "forskare-rörlighet" om forskaren har som avsikt att bedriva en del av sin forskning i en eller flera andra medlemsstater under en period på mer än 180 dagar per medlemsstat. I förslaget har beaktats forskare, studerande vid double degree-program, utbyte och praktik som baserar sig på bilaterala/multilaterala

avtal. Man ska dock notera att examensstuderande kan ordna praktik utanför Finland och utanför universitetets avtal. Här önskas en ytterligare precisering av vad markeringen "no mobility" skulle innebära och vilka anteckningar bör ingå i exempelvis. antagningsbrevet för att möjliggöra studerandenas rörelsefrihet.

I samband med det ovan nämnda önskas även en definition av "oavbrutet vistelse" om det (i enlighet med lagförslagets 3§) inte följer Utlänningslagen 56 § (19.5.2006/380) om beviljande av permanent uppehållstillstånd och Utlänningslagen 56 a § (13.9.2013/668) om beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta.

Annat att notera

- I begäran om utlåtande avses som en av målsättningarna att växelverkan mellan högskolorna och arbetslivet stärks. I praktiken betyder detta att de insatser som görs inom bl.a. Talent Boost bör vara bestående delar av universitetets verksamhet även efterfinansieringsperioden 2021-2024.
- I begäran om utlåtande nämns även stärkandet av högskolornas roll i tillståndsprocessen. Migrationsmyndigheterna har redan tillgång till VIRTIA och KOSKI. I Kansainvälisten opiskelijoiden maahantuloprosessin sujuvoittamisen pilottihankkeen ensimmäisen vaiheen päätöswebinaari (17.6.2021) i undergruppen 2 som behandlar uppehållstillståndsprocessen har lyfts bl.a.:
  - behovet av att tidigarelägga överföringen av informationen om terminsavgifter och stipendier från högskolorna till VIRTIA,
  - behovet av mer enhetliga krav för betalningen av terminsavgiften,
  - möjligheten att engagera högskolorna i administrationen av studerandenas tillgångar i enlig Holland-modellen,
  - högskolornas önskan om att få följa med uppehållstillståndsprocessen – vilka dokument godkänns och hur processen fortskrider.

Högskolornas roll och resursbehov är dock inte definierat i relation till lagändringen i Tutkija-opiskelija HE-luonnos (23.06.2021).

- Behandlingstiderna för uppehållstillstånd har varit långa och utgjort ett problem både för studerandena och för högskolorna då ankomsten försenas, i vissa fall rejält. Det är underförstått att

lagändringen bör i längden minska migrationsmyndigheternas arbetsbörda vilket i sin tur bör betyda att behandlingstiderna blir kortare. I lagförslaget eller Tutkijat opiskelijat HE-luonnos 23.6.2021 berörs dock inte behandlingstiden.

- I lagförslagets 10 § om beviljande av uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet stipuleras om rätt till uppehållstillstånd om en tredjelandsmedborgare avlägger en ny examen eller slutför en ny forskning. Hur skulle lagen tillämpas på en studerande som efter första året söker till ett nytt program?

Utlåtandet är utarbetat av:

Lena Nybond, biträdande direktör, Utbildningsservice

Johanna Quiroz-Schauman, koordinator, Utbildningsservice

Moira von Wright Rektor

Lindblad Maaria
Åbo Akademi